

עולם הערבים והאסלאם

(לבתי ספר עבריים)

יחידה שנייה

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון — מצרים
איראן
טורקיה

— (30x2) — 60 נקודות

פרק שני — סוריה ולבנון — מושגים

או

ירדן, ערב הסעודית

ומדינות המפרץ — מושגים — (10x4) — 40 נקודות

סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: (1) הקפד על כתב יד ברור וקריא.

(2) לאחר סיום הבחינה וטרם מסירתה למשגיח, בדוק אותה שנית.

(3) המלצה לחלוקת הזמן: שעה אחת — לפרק הראשון

חצי שעה — לפרק השני

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

השאלות

פרק ראשון (60 נקודות)

בפרק זה שלושה נושאים:

- I. מצרים (שאלה 1)
- II. איראן (שאלה 2)
- III. טורקיה (שאלות 3-4)

ענה על שתיים מן השאלות 1-4 (לכל שאלה — 30 נקודות).

I. מצרים

1. השלטון של חֲסִנִי מִבְּאֶרֶךְ

- א. תאר שתיים מבעיות הפנים (חברה ופוליטיקה) שאֶתן התמודד חֲסִנִי מִבְּאֶרֶךְ בשנות השמונים והתשעים של המאה ה־20. (18 נקודות)
- ב. הסבר כיצד התמודד מבארך עם הבעיות שהצגת בסעיף א, והערך את מידת הצלחתו. (12 נקודות)

II. איראן

2. "המהפכה האסלאמית"

בספר זה [ולאית-י פקיה, 1970], כמו גם באין ספור הצהרות אחרות מאז, צידד איתאללה ח'ומיני בפוליטיזציה של החברה בכלל ובמעורבות פוליטית של ה"עֶלְמָא" בפרט. הוא גינה את הפרדת הדת מהמדינה כמזימה אימפריאליסטית שנועדה "לכלוא" את ה"עֶלְמָא" במסגדים כאמצעי לקדם את מזימותיו לניצול העולם המוסלמי; תבע להפקיד את השלטון בידי השליטים הלגיטימיים הבלעדיים – הם אנשי הדת; וגינה את המלוכה כדפוס שלטוני הזור לרוח האסלאם ומנוגד לו. לא רק הסדר המלוכני היה פסול בעיניו, אלא כל משטר שהעומד בראשו אינו פוסק הלכה בכיר.

(מנשרי, ד' והנדלמן-בעבור, ל' [2009]. איראן — אנטומיה של מהפכה. תל אביב: הקיבוץ המאוחד. עמ' 25)

- א. הסבר את הרעיון של "ולאית-י פקיה", לפי התאוריה הפוליטית של השיעה החדשה. (12 נקודות)
- ב. הצג שני הישגים ושני קשיים של המהפכה האסלאמית באיראן מאז 1979. (18 נקודות)

III. טורקיה

3. טורקיה בין מזרח למערב

קרא את הקטע שלפניך, וענה על השאלות שאחריו.

אפשר להצביע על כך שמחנה אחד [בטורקיה] מבקש לקיים מבחינה תרבותית, בין השאר, קשר הדוק עם התרבות המערבית, גם אם זה אינו מקור השראה יחיד ובלעדי. המחנה השני מבקש לבסס קודם כול את מעמדה של טורקיה כמובילה בעולם האסלאם ובמזרח התיכון ורק לאחר מכן פונה אל המערב. ההתמודדות בין שתי העמדות הללו קשורה בהתמודדות אחרת, וזו התחרות בין שתי הערים, אנקרה ואיסטנבול, הבירה החדשה והבירה לשעבר. תחרות זו אינה שונה מהתחרות שאנחנו מכירים בישראל בין ירושלים לתל אביב: כל עיר תופסת את עצמה כעיר המובילה בישראל אבל על פי קריטריונים אחרים; לכל עיר אופי אחר וסגנון חיים אחר.

(מוסנון-שפר, מ', [2003, אוקטובר]. ה'29 באוקטובר או ה'19 במאי? טורקיה בין שני ימי עצמאות'. אתר הארץ)

- א. ציין והסבר רפורמה אחת שעשה אתאטורק ומוזכרת בקטע. (5 נקודות)
- ב. ציין והסבר שלוש רפורמות אחרות שעשה אתאטורק כדי להפוך את טורקיה למדינה מודרנית, מערבית וחילונית. (15 נקודות)
- ג. ציין שניים ממאפייני הפעילות של אתאטורק בביצוע הרפורמות. (10 נקודות)

4. טורקיה לאחר אתאטורק

- א. הסבר מדוע זכתה "המפלגה הדמוקרטית" להצלחה כה גדולה במערכות הבחירות שנערכו בטורקיה בשנות החמישים של המאה ה־20. (15 נקודות)
- ב. הסבר שתי סיבות להפיכה שביצע הצבא הטורקי בשנת 1960, ותאר מהלך אחד של הצבא לאחר שתפס את השלטון. (15 נקודות)

פרק שני — מושגים (40 נקודות)

בחר באחד משני הנושאים שלפניך, וכתוב בקצרה על ארבעה מן המושגים בנושא שבחרת (אין לענות על מושגים משני הנושאים). (לכל מושג — 10 נקודות)

נושא א: סוריה ולבנון

5. מפלגת הבעת'
6. גֵּלוּיִים
7. "האחים המְסֻלְמִים" בסוריה
8. בשאר אל-אסד
9. הפלסטינים בלבנון
10. תנועת חזבאללה
11. מלחמת לבנון השנייה

נושא ב: ירדן, ערב הסעודית ומדינות המפרץ

12. השושלת ההאשמית
13. "ספטמבר השחור" (1970)
14. הסכם השלום בין ישראל ובין ירדן
15. וְהָאֲבִיִּים
16. "האיום השיעי"
17. מלחמת המפרץ (1991)
18. איחוד האמירויות הערביות

בהצלחה!